

Jyväskylän kaupunki
Vaajakosken yhtenäiskoulu
Perusopetuksen ohjaussuunnitelma
2023–2024

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	4
2	OHJAUksen TAVOITTEET	4
3	OHJAUksen JÄRJESTÄMISEN RAKENTEET JA TOIMINTATAVAT	5
3.1	OHJAUS ERI LUOKKA-ASTEILLA.....	5
3.2	OHJAUS KOULUTUKSEN NIVELVAIHEISSA.....	6
3.2.1	<i>Ohjaus esiopetuksesta perusopetukseen</i>	6
3.2.2	<i>Ohjaus alakoulusta yläkouluun</i>	7
3.2.3	<i>Ohjaus perusopetuksen jälkeisiin koulutuksiin</i>	7
3.2.4	<i>Oppivelvollisten ohjauksessa huomioitavaa</i>	10
3.3	TEHOSTETTU HENKILÖKOHTAINEN OPPILAANOHAUS VUOSILUOKILLA 8 JA 9.....	13
3.4	TUKEA TARVITSEVAN OPPILAAN OHJAUS.....	15
3.5	OHJAUksen VUOSIKELLO: OHJAUS ERI JAKSOISSA	18
3.6	OHJAUksen MONIALAISET VERKOSTOT	18
3.7	KODIN JA KOULUN VÄLINEN OHJAUSYHTEISTYÖ.....	20
3.8	OHJAUSYHTEISTYÖ TYÖELÄMÄN KANSSA	20
4	OHJAUksen TYÖN- JA VASTUUNJAKO	21
4.1	REHTORI.....	22
4.2	LUOKANOPETTAJA	23
4.3	LUOKANOHAJAAJA.....	23
4.4	OPINTO-OHAJAAJA	23
4.5	AINEENOPETTAJA	24
4.6	ERITYISOPETTAJA.....	25
4.7	KOULUNKÄYNNINOHAJAAJA	26
4.8	KASVATUSOHJAAJA	26
4.9	KOULUNUORISONOHJAAJA	26
4.10	KOULUKURAATTORI	27
4.11	KOULUPSUKOLOGII	27
4.12	KOULUTERVEYDENHOITAJA.....	27
4.13	KOULULÄÄKÄRI	27
4.14	KOULUSIHTTEERI.....	28
4.15	MUU HENKILÖKUNTA.....	28
5	OHJAUksen TOIMIVUUDEN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	29

5.1	ARVIINTIMENETELMÄT JA INDIKAATTORIT.....	29
5.1.1	<i>Oppilasarviointi.....</i>	29
5.1.2	<i>Organisaatiotason arviointi.....</i>	29
5.1.3	<i>Sidosryhmien arviointi.....</i>	29
5.1.4	<i>Määrälliset mittarit.....</i>	29

1 Johdanto

Oppilaanohjaus on monialaista ja moniammatillista yhteistyötä, johon koko koulu yhteisön tulee olla sitoutunut. Opetushallituksen [Hyvän ohjauksen kriteereihin](#) (2023) pohjautuvassa ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjauksen tavoitteet, ohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat sekä monialaiset verkostot ja erilaiset yhteistyön muodot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Koulut täsmentävät ohjaussuunnitelmaa ohjauksen työn- ja vastuunjaon osalta vuosittain osana koulun toimintasuunnitelmaa. Lopuksi kuvataan ohjaussuunnitelman toteutumisen arvioinnin käytänteet.

2 Ohjauksen tavoitteet

Hyvän ohjauksen kriteerien (Opetushallitus 2023) mukaan ohjaus koulussa on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään tukemaan oppilaan oppimista, kasvua ja kehitystä. Ohjaus on kaikkien koulussa sekä muissa oppimisympäristöissä työskentelevien yhteistä työtä, jota koulun toimintakulttuuri osaltaan tukee. Oppilasta kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus laadukkaaseen ja omiin tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Oppilas on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva, ja arvioi itse omaa oppimistaan ja toimintaansa. (Opetushallitus 2023, 6.)

Ohjauksella on tärkeä merkitys hyvinvoinnin lisäämisessä ja syrjäytymisen ehkäisemisessä. Ohjauksen tarkoituksena on lisätä oppilaan itsetuntemusta niin, että hän tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa. Ohjauksen avulla autetaan ja tuetaan oppilasta kuulumaan ryhmään sekä toimimaan ryhmän jäsenenä. Ohjauksella edistetään opiskelunvalmiuksien kehittymistä ja opintojen etenemistä sekä tuetaan lasta ja nuorta elämään, koulutukseen ja uranvalintoihin liittyvissä päätöksissä yhteistyössä huoltajien kanssa. Ohjaus tukee nuoren ammatillisen identiteetin kehittymistä, auttaa ura- ja elämänsuunnittelutaitojen muotoutumisessa sekä antaa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. (Opetushallitus 2023, 15.) Ohjauksen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, oppilaiden yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista.

3 Ohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat

Oppilaanohjaus muodostaa esiopetuksesta toiselle asteelle kestävän jatkumon. Ohjausta annetaan eri oppiaineiden opetuksen, oppilaanohjauksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Ohjausta toteutetaan yhteistyössä monialaisen asiantuntijaverkoston sekä oppilaan huoltajien kanssa.

3.1 Ohjaus eri luokka-asteilla

Vuosiluokilla 1–6 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana eri oppiaineiden opetusta ja koulun muuta toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Jyväskylän perusopetuksen opetussuunnitelmaan on kirjattu oppilaanohjauksen tavoitteet, sisällöt ja arviointi vuosiluokilla 1–6.

Alakoulussa ohjauksella edistetään oppilaan opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaan tulee saada osaamiskeskustelujen lisäksi henkilökohtaista ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaan myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijana ja ryhmän jäsenenä. Oppilasta ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Häntä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan myös pohja kodin ja koulun ohjausyhteistyölle. Oppilasta ja huoltajia tuetaan tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja (A1- ja A2-kielen valinta, valinnaisainevalinnat 5. ja 6. luokilla) ja näkemään valintojen merkitys tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista esim. kutsumalla vierailijoita koululle tai tekemällä vierailuja työpaikoille jokaisella luokka-asteella.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaanohjaus muodostuu opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti luokkamuotoisesta ohjauksesta, henkilökohtaisesta ohjauksesta, pienryhmäohjauksesta ja työelämään tutustumisesta (TET). Lisäksi oppilaanohjaukseen kuuluu ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa ja siirtymissä. Ohjaus sisältää vierailuja yrityksiin, oppilaitoksiin ja erilaisiin tapahtumiin sekä asiantuntijavierailuja koululla. Päävastuu ohjauksen toteuttamisesta ja koordinoinnista on koulun opinto-ohjaajalla. Aineenopettajat osallistuvat ohjaustyöhön ensisijaisesti oman oppiaineensa sisältöjen kautta. Luokanohjaajan vastuulla on oman luokkansa

oppilaiden tuntemus ja arjen yhteistyö huoltajien kanssa. Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9 on määritelty Jyväskylän perusopetuksen opetussuunnitelmassa.

Luokkamuotoisen oppilaanohjauksen tuntijako on Jyväskylän kaupungissa 7. luokalla ½ kurssia, 8. luokalla ½ kurssia ja 9. luokalla 1 kurssi. Pienryhmäohjausta voidaan toteuttaa esimerkiksi silloin, kun oppilaille on samanlaisia ohjaustarpeita esim. jatko-opintoihin tai työelämään liittyvissä kysymyksissä.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa keskustellaan luottamuksellisesti oppilaan opintoihin tai elämäntilanteeseen liittyvistä asioista. Oppilas voi käydä ohjauskeskusteluja oman opinto-ohjaajan lisäksi myös luokan- tai aineenopettajan, luokanohjaajan tai muun koulun ohjaus- ja oppilashuoltotyöhön osallistuvan aikuisen kanssa. Aiheena voi olla esimerkiksi opintojen edistyminen, koulunkäyntiin vaikuttavat asiat, urasuunnittelu tai jatko-opinnot. Tavoitteena on, että kullakin opinto-ohjaajalla on ohjauksessaan noin 200 oppilasta. Ohjaukseen osallistuvien työn- ja vastuunjako kuvataan luvussa 5.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on 1.8.2021 voimaan tulleiden perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksiin perustuen oikeus saada edellä kuvatun oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9 (Perusopetuslaki 1998/628). Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus on kuvattu omassa luvussaan 3.3.

3.2 Ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa

Oppilaan opinpolku muodostaa jatkumon, jossa siirtymät ovat tärkeitä. Ohjauksen tehtävä on saattaa ja auttaa oppilasta vaiheesta toiseen. Ohjauksessa huolehditaan, että oppilas oppii siirtymisen taitoja, kuten lähtemisen ja liittymisen taitoja. Opinpolun siirtymissä oppilas oppii hahmottamaan suhdettaan erilaisiin yhteisöihin ja roolejaan niissä. Tämä tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja vaatii sinnikästä ja pitkäaikaista harjoittelua.

3.2.1 Ohjaus esiopetuksesta perusopetukseen

Esi- ja alkuopetusta kehitetään joustavaksi muodostamalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus (joustava koulun alku). Yhtenäinen opinpolku esiopetuksesta alkuopetukseen on kuvattu tarkemmin esi- ja alkuopetuksen yhteistyön vuosikellossa:

[Yhtenäinen opinpolku - esi- ja alkuopetuksen vuosikello lv. 2022–2023](#)

3.2.2 Ohjaus alakoulusta yläkouluun

Nivelvaiheessa alakoulusta yläkouluun ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaan siirtymistä 6. luokalta 7. vuosiluokalle. Ohjauksessa tehdään yhteistyötä luokanopettajan, tulevan luokanohjaajan, erityisopettajien, opinto-ohjaajan sekä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Yhteistyömuotoja ovat mm.

- yläkoulujen esittelyvierailut 6. luokissa (opinto-ohjaajat, koulunuorisotyönohjaaja, tukioppilaat)
- tutustumiskäynnit yläkoululla
- kodin ja koulun yhteinen ilta 6. luokan oppilaille ja heidän huoltajilleen
- ryhmäytymispäivät 7. luokan alkaessa sekä muut ryhmäytymisprosessit 7. luokan aikana
- vanhempainilta uusien 7. luokkien oppilaiden huoltajille yläkoululla

Tiedonsiirtoon liittyen lisäksi esim.

- tiedonsiirto lähettävän ja vastaanottavan koulun kanssa: luokanopettajien, opinto-ohjaajien ja erityisopettajien tiedonsiirtotapaamiset
- erityistä tukea saavien oppilaiden HOJKS-palaverit
- oppilashuollon henkilöiden osallistuminen tarvittaessa tiedonsiirtoon

3.2.3 Ohjaus perusopetuksen jälkeisiin koulutuksiin

Peruskoulusta perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen siirtymisen nivelvaiheessa ohjauksen tehtävänä on tukea oppilasta jatko-opintojen suunnittelussa ja henkilökohtaisissa koulutusvalinnoissa. Tavoitteena on sujuva siirtyminen sekä riittävät valmiudet jatko-opintojen aloittamiseen toisella asteella tai muussa oppivelvollisuuden suorittamiseen soveltuvassa koulutuksessa.

Ohjausta toteutetaan nivelvaiheessa mm. seuraavasti:

- oppilaanohjauksen oppitunnit: perusopetuksen jälkeisten koulutusvaihtoehtojen ja -alojen esittely, ammatteihin ja työtehtäviin tutustuminen, vierailijat työelämästä ja oppilaitoksista, erilaiset tapahtumat jne.
- oppilaan henkilökohtaisen ohjaustarpeen arviointi (tukena esim. ohjaustarvearviot, -kyselyt tmv. kartoitukset, oppilashuoltotyö, monialainen yhteistyö)
- henkilökohtainen ohjaus

- pienryhmäohjaus
- TET-jaksot
- erilaiset vierailut ja tutustumiskäynnit
- ohjauskeskustelut yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittaessa etsivän nuorisotyön, oppilashuollon tai muun ohjaustoimijan kanssa (huom. etsivä nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää nuoren suostumusta työskentelyyn)

Yhteishakuun liittyen lisäksi esim.

- tutustuminen perusopetuksen jälkeistä koulutusta järjestäviin oppilaitoksiin ja niiden koulutustarjontaan
- oppilaan hakusuunnittelu; tarvittaessa yhteistyö perusopetuksen jälkeistä koulutusta järjestävien oppilaitosten opinto-ohjaajien ja muiden ohjaustyötä tekevien kanssa (esim. konsultointi, henkilökohtainen ohjaus, tutustumiskäynnit, vierailut)
- yhteishaun haku- ja valintaperusteista tiedottaminen, ml. harkintaan perustuva valinta
- yhteishakuun valmistautuminen yhteistyössä huoltajien ja tarvittaessa moniammatillisen verkoston kanssa
- harjoitushaun toteuttaminen
- yhteishakuun liittyvä vanhempainilta, jossa oppilaitosten esittelijät vieraina
- perusopetuksen jälkeistä koulutusta järjestävien oppilaitosten mahdollisista hakijan illoista, vanhempainilloista tmv. tiedottaminen 9.-luokkalaisille ja heidän huoltajilleen
- erityistä tukea saavien oppilaiden koulutuskokeilujen järjestäminen toiselle asteen oppilaitoksiin tarvittaessa
- hakeutumisvelvollisuuden ohjaus- ja valvonta: ohjaus yhteishaun tekemiseen yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa, toteutus ensisijaisesti sähköisenä hakuna Opintopolku.fi-palvelussa
- tiedottaminen koulutus-/alakohtaisista pääsy- ja soveltuvuuskokeista sekä mahdollisista kielikokeista oppilaille ja huoltajille
- nivelvaiheen tiedonsiirtoon valmistautuminen täyttämällä sähköinen tiedonsiirtolomake kevään aikana Wilmassa, opinto-ohjaaja ja erityisopettaja(t) yhteistyössä

Yhteishaun tulosten julkaisun jälkeen kesäkuussa

- oppilaiden sijoittumistietojen tarkistaminen Opintopolku.fi-palvelusta ja Valpas-rekisteristä
- nuoren ja huoltajien henkilökohtainen ohjaus tarvittaessa yhteistyössä Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön kanssa
- nuoren ja huoltajien tiedottaminen kesäaikana saatavilla olevasta ohjauksesta, jatkuvasta hausta sekä näihin liittyvistä käytänteistä ja aikatauluista Wilma-viestillä sekä koulun verkkosivuilla
- oppilaan sijoittumistietojen varmistaminen viimeistään elokuun loppuun mennessä (OKM määrittää vuosittain tarkan ajankohdan) Valpas-järjestelmästä tai muulla tavoin: varmistetaan, onko oppilas saanut ja ottanut paikan vastaan, ja aloittanut tosiasiallisesti opinnot toisen asteen koulutuksessa, nivelvaiheen koulutuksessa tai muussa oppivelvollisuuden suorittamiseen soveltuvassa koulutuksessa (yksi päivä riittää ohjausvastuun siirtymiseen)
- tiedonsiirto Ohjaamon koordinoivalle opinto-ohjaajalle/asuinkunnan oppivelvollisuuskoordinaattorille niistä oppilaista, jotka ovat aikeissa keskeyttää oppivelvollisuuden suorittamisen (esim. ulkomaille muuton tai muun syyn vuoksi) tai ovat elokuun lopulla ilman opiskelupaikkaa
- niveltiedon siirto: työväliseen sähköinen tiedonsiirtolomake Jyväskylän perusopetuksen Wilmassa (täytetään lukuvuoden päättymiseen mennessä) sekä lisäksi tarvittaessa henkilökohtaista tiedonsiirtoa oppilaitosten edustajien kanssa elokuun aikana

Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavien kohdalla edellisten lisäksi:

- tiivis yhteistyö koulun eri toimijoiden kanssa oppilaan ohjaustarpeiden tunnistamisessa
- ohjauksen eriyttäminen ja toteuttaminen koko koulu ohjaa -periaatteen mukaisesti
- henkilökohtainen hakusuunnittelu ja ohjaus riittävän varhain yhteistyössä huoltajien ja monialaisen yhteistyöverkoston kanssa (erityisopetus, oppilashuolto, vammaispalvelut ym.)
- annetaan oppilaalle ja huoltajille tietoa oppimisen ja opiskelun tukimuodoista ja tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista (asuminen ym.)
- tarjotaan oppilaalle ja huoltajille mahdollisuuksia tutustua henkilökohtaisesti oppilaalle soveltuviin jatko-opintomahdollisuuksiin sekä työ- ja oppimisympäristöihin
- henkilökohtaiset vierailut, tutustumisjaksot tai koulutuskokeilut perusopetuksen jälkeistä koulutusta järjestäviin oppilaitoksiin tarvittaessa

- henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman laatiminen tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavalle oppilaalle yhteistyössä huoltajien ja tarvittaessa monialaisen tiimin kanssa (lakisääteinen tehtävä)

3.2.4 Oppivelvollisten ohjauksessa huomioitavaa

Hakeutumisvelvollisuus

Oppilaan on hakeuduttava ennen 9. vuosiluokan päättymistä ammatilliseen koulutukseen (ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto), lukiokoulutukseen, tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA) tai muuhun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen, kuten oppisopimuskoulutukseen, kansanopistojen oppivelvollisille suunnattuihin koulutuksiin tai vieraskieliseen koulutukseen.

Mikäli oppilas tarvitsee opintoihin erityistä tukea, hän voi hakea työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen (TELMA), vaativana erityisenä tukena järjestettävään ammatilliseen koulutukseen tai tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA). Ammatillista erityisopetusta järjestetään ammatillisten erityisoppilaitosten lisäksi myös joissakin yleisissä ammattioppilaitoksissa.

Oppilas, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän, mutta jolta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, ohjataan hakeutumaan aikuisten perusopetukseen, TUVA-koulutukseen tai kansanopistoissa järjestettävään koulutukseen, jossa noudatetaan aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen maahanmuuttajille tarkoitetun koulutuksen opetussuunnitelmasuosituksia.

Hakeutumisvelvollisuus jatkuu niin pitkään, kunnes oppivelvollinen saa koulutuspaikan tai täyttää 18 vuotta. Oppilaalla on oikeus saada riittävästi oppilaanohjausta sekä muuta ohjausta hakeutumisvelvoitteidensa täyttämiseksi. Oppilaalla, huoltajilla ja opinto-ohjaajalla on mahdollisuus seurata oppivelvollisen nuoren yhteishakua ja sijoittumista sähköisen Opintopolku.fi-palvelun kautta.

Hakutavat

Hakeutuminen perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen tapahtuu valtakunnallisten hakumenettelyjen kautta tai muutoin. Perusopetuksen päättävä nuori hakee ensisijaisesti yhteishaussa, joka toteutetaan vuosittain helmi-maaliskuussa. Haku tapahtuu sähköisesti [Opintopolku.fi](https://opintopolku.fi)-palvelussa tai lähettämällä

paperihakemus Opetushallitukseen. Harkintaan perustuva valinta on osa yhteishakua. Tarkemmat ohjeet haakuun saa omalta opinto-ohjaajalta sekä Opintopolku.fi-palvelusta.

Muita vaihtoehtoja hakea koulutukseen ovat jatkuva haku oppilaitoskohtaisten ohjeiden mukaan tai hakeutuminen oppisopimuskoulutukseen jatkuvan haun tai oppisopimusneuvottelujen kautta. Lisätietoja jatkuvasta hausta saa omalta opinto-ohjaajalta sekä oppilaitosten verkkosivuilta ja hakupalveluista. Jatkuvan haun koulutustarjonta tullaan päivittämään myös Opintopolku.fi-sivustolle, mutta hakeutuminen voi tapahtua oppilaitosten omien verkkosivujen tai Opintopolku.fi -palvelun kautta.

Jos perusopetuksen oppimäärä jää kesken

Oppivelvollisuuslakia on muutettu 1.8.2022 alkaen siten, että 17 vuotta täyttäneet voivat suorittaa oppivelvollisuutta myös jatkamalla perusopetuslain 26 §:n mukaisessa lasten perusopetuksessa, jos perusopetuksen järjestäjä tämän mahdollistaa. Kyseessä on kunnille ja muille perusopetuksen järjestäjille vapaaehtoinen tehtävä. Lain muutos koskee tilanteita, joissa oppivelvollinen ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää lukuvuoden päättyessä sinä kalenterivuonna, jona hän täyttää 17 vuotta.

Jyväskylässä 17 vuotta täyttäneet oppivelvolliset, jotka eivät ole suorittaneet perusopetuksen oppimäärää, ohjataan jatkamaan opintoja pääsääntöisesti aikuisten perusopetukseen Gradia Jyväskylään (ns. OKSA-koulutus) tai Jyväskylän kristilliseen opistoon. Ohjauksen yhteydessä on harkittava aina tapauskohtaisesti, onko lasten perusopetuksessa jatkaminen oppivelvolliselle paras vaihtoehto ottaen huomioon oppilaan kokonaistilanne ja erityisen tuen tarve. Harkinnassa on otettava huomioon oppivelvollisen lapsen etu.

Koska jokaisen 17 vuotta täyttäneen oppivelvollisen kohdalla käytetään tapauskohtaista harkintaa, ei voida tehdä yksiselitteisiä kriteerejä, joiden nojalla lasten perusopetuksessa jatkamisen voisi hyväksyä tai evätä. Kun rehtori tekee päätöksen yhteistyössä opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa, on kuitenkin hyvä huomioida seuraavat seikat:

1. Kuinka paljon oppilaalla on suorittamatta perusopetuksen koko oppimäärästä

Mikäli oppivelvollisella on verrattain vähän opintoja suorittamatta ennen perusopetuksen päättötodistuksen saamista, voi olla nuoren edun mukaista suorittaa opinnot loppuun lasten perusopetuksessa. Jos puuttuvien opintojen suorittaminen kestäisi enemmän kuin puoli lukuvuotta, on syytä harkita opintojen jatkamista aikuisten perusopetuksessa. Arvion tekevät opettaja ja opinto-ohjaaja yhteistyössä huoltajien kanssa.

2. Millaista oppimisen ym. tukea oppivelvollinen tarvitsee

Aikuisten perusopetuksessa oppiaineiden oppimääriä ei ole mahdollista yksilöllistää, vaan kaikki opiskelevat yleisten tavoitteiden mukaisesti. On tärkeää myös arvioida, millaiset valmiudet ja voimavarat oppivelvollisella on ylipäänsä opiskeluun ja mahdollisiin muutoksiin. Tuen tarpeen ja yksilöllistämisen asiantuntija on erityisopettaja/aineenopettajat.

3. Onko oppivelvollisella mahdollisuutta siirtyä aikuisten perusopetukseen

Mikäli oppivelvollinen ei jostain syystä saa opiskelupaikkaa aikuisten perusopetuksessa tai siirtyminen ei ole oppivelvollisen edun mukaista, hänellä tulee tässä tilanteessa olla mahdollisuus jatkaa lasten perusopetuksessa.

Opiskelijaksi ottamisessa sovelletaan, mitä asianomaista koulutusta koskevissa laeissa säädetään opiskelijaksi ottamisen perusteista.

Perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu

Perusopetuksen järjestäjän tehtävänä on ohjata ja valvoa, että oppilas täyttää hakeutumisvelvollisuutensa ennen perusopetuksen päättymistä. Käytännössä ohjaus- ja valvontavastuu on oppilaan ohjauksesta vastaavalla opinto-ohjaajalla, jonka tehtävänä on varmistaa, että oppilas hakee yhteishaussa. Yhteishaun tulosten julkaisemisen jälkeen opinto-ohjaaja tarkistaa, onko oppilas saanut opiskelupaikan. Jos oppilas jää ilman opiskelupaikkaa, opinto-ohjaaja ottaa yhteyttä nuoreen ja hänen huoltajaansa ja tarjoaa ohjausta, jotta nuori voi hakea opiskelupaikkaa jatkuvassa haussa tai hakeutua muulla tavoin oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen. On myös mahdollista, että nuori jää odottamaan opiskelupaikan varmistumista varasijamennettelyn kautta.

Opinto-ohjaaja tiedottaa oppilasta ja hänen huoltajiaan kesän aikana saatavilla olevasta ohjauksesta. Ohjausta toteutetaan Jyväskylässä yhteistyössä Ohjaamon ja Etsivän nuorisotyön kanssa. Lisäksi oppilaitosten omat opiskelija-/hakupalvelut tarjoavat ohjausta myös kesäaikana.

Opinto-ohjaajalla on nuorisolakiin perustuen edelleen oikeus luovuttaa etsivälle nuorisotyölle yksilöinti- ja yhteystiedot perusopetuksen päättäneestä nuoresta, joka ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Etsivä nuorisotyö aloitetaan ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta (Nuorisolaki 1285/2016, 10 §).

Perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu päättyy seuraavan koulutuksen järjestäjän valvontavastuun alkaessa tai viimeistään ministeriön vuosittain päättämänä ajankohtana elokuun loppupuolella. Vuonna 2023 ajankohta on 25.8.2023.

Mikäli perusopetus päättyy muuna ajankohtana kuin kevätlukukauden päättyessä, perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu päättyy viimeistään kuukauden kuluessa opintojen päättymisestä.

Oppivelvollisuuden keskeyttäminen

Oppivelvollisella on myös oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen määräajaksi tai toistaiseksi tietyn edellytyksin. Päätös oppivelvollisuuden keskeyttämisestä tehdään aina oppivelvollisen ja huoltajan yhteisestä hakemuksesta. Päätöksen tekee koulutuksen järjestäjä tai oppivelvollisen asuinkunta sen mukaan, kenen ohjaus- ja valvontavastuulle oppivelvollinen tilanteessa kuuluu.

3.3 Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus vuosiluokilla 8 ja 9

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaan henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Tavoitteena on kehittää oppilaan jatko-opintovalmiuksia sekä ohjata oppilas hänelle soveltuviin jatko-opintoihin, jossa hänen on mahdollista jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti opinto-ohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta. Tarve tehostettuun ohjaukseen on aina harkinnanvarainen ja arvioidaan oppilaskohtaisesti. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta suositellaan ensisijaisesti sekä tarkemmin selvitettäväksi seuraavasti:

Tehostettua oppilaanohjausta suositellaan ensisijaisesti:

- Erityisen tuen oppilas (HOJKS)
- VSOP-oppilas
- Oppilas, jolla on monialainen asiantuntijaryhmä koulunkäynnin tukena
- Yläkoulun aikana valmistavasta ryhmästä perusopetukseen siirtyvä oppilas
- Oppilas, jonka opiskelukyky tai opiskelumenestys heikkenee yläkouluvaiheessa akuutisti, esim.

- runsaiden poissaolojen takia
- elämäntilanteessa tai koulumenestyksessä tapahtuneen ison muutoksen takia
- Oppilas, josta syntyy huoli kotona tai koulussa
- Huolta aiheuttavaa kuormitusta kokeva oppilas, esim.
 - kokee ahdistusta
 - omaa kiusaamiskokemuksia

Tehostetun oppilaanohjauksen tarvetta on syytä selvittää myös seuraavien oppilaiden kohdalla:

- Tehostetun tuen oppilas (oppimissuunnitelma)
- 8.–9. luokan aikana koulua vaihtanut/muuttanut oppilas
- Oppilas on sijoitettuna kodin ulkopuolelle
- Oppilaan äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi
- Oppilas suorittaa perusopetusta JOPO-ryhmässä, Ysiplus-pajalla tai muulla vaihtoehtoisella tavalla

Tiivis yhteistyö opinto-ohjaajan, luokanohjaajan/erityisluokanopettajan ja/tai laaja-alaisen erityisopettajan kanssa on tehostetun ohjauksen arvioinnin ja suunnittelun lähtökohtia. Muita yhteistyötahoja voivat olla esimerkiksi koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, S2-opettaja, koulunkäynninohjaaja, kasvatustusohjaaja, monikulttuurinen tai -kielinen ohjaaja, koulunuorisotyönohjaaja, nivelvaiheen etsivä, toisen asteen oppilaitoksen henkilöstön edustaja, harrastustoiminnan ohjaaja tai muu työntekijä esim. sosiaali- ja terveyspalveluista.

Ohjaustarpeen arvioinnissa voidaan käyttää myös erilaisia oppilaille suunnattuja itsearviointityökaluja ja kartoituksia (esim. Ohjaustarvearvio, Lerikkanen 2002). Näitä voidaan tarvittaessa hyödyntää jo ennen 8. vuosiluokalle siirtymistä. Lisäksi koulun muut toimintatavat (esim. Jyväskylän kaupungin perusopetuksen poissaolomalli) voivat toimia apuna tehostetun ohjauksen tarpeen kartoituksessa.

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus voi tarkoittaa eri oppilaille eri tukimuotoja yksilöllisen arvion pohjalta. Oppilas voi esimerkiksi tavata opinto-ohjaajaa tai muiden ammattiryhmien edustajia pienryhmäohjauksessa tai henkilökohtaisessa ohjauksessa keskimääräistä useammin. Oppilas voi saada apua tai tukea TET-paikan hakemiseen tai suorittaa useamman TET-jakson kuin opetussuunnitelmassa on määritelty. Myös ohjatut tutustumiset tai koulutuskokeilut jatko-opintopaikkoihin voivat tulla kyseeseen. Oppilaanohjauksen kehittämishankkeen aikana 2021–2022 laaditaan alueellinen tehostetun oppilaanohjauksen toimintamalli, jossa käytettävissä olevat eri tukimuodot ovat kootusti.

Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavan oppilaan kohdalla on syytä tiivistää myös yhteistyötä huoltajien kanssa. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan myös riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Jyväskylän perusopetuksessa on käytössä oppilaanohjauksen lomake, joka löytyy Wilman Lomakkeet-osiosta (Oppilaanohjaus OPO). Opinto-ohjaaja vastaa oppilaskohtaisten tietojen kirjaamisesta lomakkeeseen. Huoltajalla on halutessaan mahdollisuus osallistua ja kommentoida oppilaan jatko-opintosuunnitelmaa.

Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavalle oppilaalle tulee laatia henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma yhteistyössä oppilasta tuntevien sekä hänen huoltajiensa kanssa. Jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden. Oppilaanohjauksen lomake sisältää tehostetussa oppilaanohjauksessa oppilaalle laadittavan henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman. Lomaketta on mahdollista käyttää kaikkien oppilaiden ohjauksessa.

Opinto-ohjaaja vastaa oppilaskohtaisten tietojen kirjaamisesta. Lisäksi erityisopettajalla/erityisluokanopettajalla on halutessaan mahdollisuus kirjata oppilaanohjauksen lomakkeelle, mitä oppilaan jatko-opintoja koskien on keskusteltu esim. yhdessä huoltajien ja moniammatillisen ryhmän kanssa. Huoltajalla on myös mahdollisuus osallistua ja kommentoida lomakkeella oppilaan jatko-opintosuunnitelmaa.

3.4 Tukea tarvitsevan oppilaan ohjaus

Ohjauksen tarpeen arviointi ohjaa suunnittelua

Tehostettua tai erityistä tukea saavan oppilaan ohjaustarve arvioidaan osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Opinto-ohjaaja osallistuu tarvittaessa yläkouluikäisen oppilaan oppimissuunnitelma- tai HOJKS-palaveriin. Näin voidaan riittävän varhain aloittaa ohjaus perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset sekä oppimisen ja opiskelun tuen tarve. Mikäli arvioidaan,

että oppilas hyötyy tehostetusta henkilökohtaisesta oppilaanohjauksesta, laaditaan oppilaalle vuosiluokilla 8 ja 9 henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma.

Yhteistyö korostuu nivelvaiheiden ohjauksessa

Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden opintojen jatkumisen turvaamiseksi. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilaan on mahdollista jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen. Yläkoulun aikana aloitetaan oppilaan jatko-opintojen suunnittelu. Jatko-opintokeskusteluihin voidaan oppilaan, huoltajien, opettajan, opinto-ohjaajan ja muiden oppilaan kanssa työskentelevien lisäksi ottaa mukaan esim. kotikunnan vammais- ja/tai sosiaalipalvelujen asiantuntija, sairaalan kuntoutusohjaaja tai oppilaan terapeutteja.

Oppilaalle tehdään tarvittaessa henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma tai kuntoutussuunnitelma, johon kirjataan oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä oppilaalle soveltuvat perusopetuksen jälkeisten koulutusten vaihtoehdot. Lisäksi kirjataan oppilaan tarvitsema oppimisen ja arjen tuki jatko-opinnoissa. Suunnitelma tukee kahdeksannen ja yhdeksännen vuosiluokan aikana tehtävää hakusuunnittelua sekä oppilaan osallistumista yhteishakuun perusopetuksen päättyessä.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin opintoihin hakeutumisessa tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Ohjauksen painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä oppilaan ohjaaminen hänelle sopiviin jatko-opintoihin.

Jatko-opintomahdollisuuksiin tutustuminen

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista, esim. asumiseen liittyen.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tarjota mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilas voi aloittaa hänelle soveltuviin jatko-opintopaikkoihin tutustumisen jo kahdeksannen luokan aikana esim. vieraillemalla oppilaitosten avoimien ovien päivissä tai erikseen sovittavana ajankohtana. Myös TET-jaksoja voi olla tavallista enemmän. On tärkeää, että oppilas tutustuu henkilökohtaisesti ja tarvittaessa ohjatusti eri koulutus- ja alavaihtoehtoihin.

Oppilaan on mahdollista hakeutua Kelan kautta koulutuskokeiluun, jonka tavoitteena on selvittää, sopiiko suunniteltu koulutus ja ammattiala oppilaalle. Koulutuskokeilu auttaa täsmentämään oppilaan henkilökohtaista jatko-opintosuunnitelmaa. Koulutuskokeiluun hakeudutaan ottamalla ensin yhteyttä oppilaitokseen ja sopimalla käytännön järjestelyistä oppilaitoksen edustajan, yleensä oppilasta kiinnostavan koulutusalan opinto-ohjaajan kanssa. Tämän jälkeen oppilas ja hänen huoltajansa hakevat koulutuskokeilua nuoren ammatillisena kuntoutuksena Kelasta. Koulutuskokeilu on oppilaalle maksuton, sillä Kela maksaa koulutuskokeilun kustannukset oppilaitokselle. Koulutuskokeilu kestää enintään 10 päivää. Lue lisää: [Koulutuskokeilu - kela.fi](https://www.kela.fi/koulutuskokeilu)

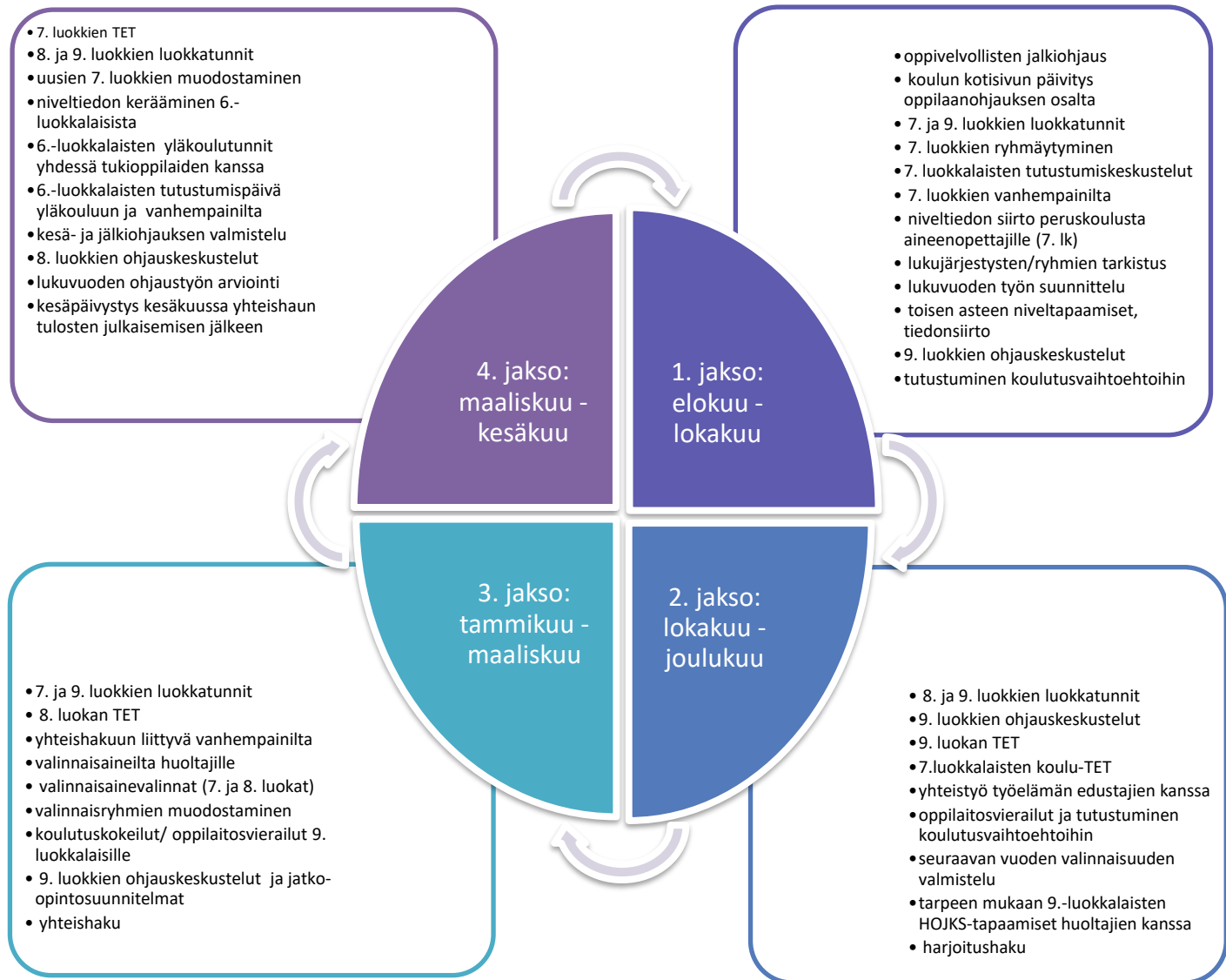
Tiedonsiirto perusopetuksesta uuteen oppilaitokseen

Oppilaan siirtyessä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen, siirtyy oppivelvollisen ohjaus- ja valvontavastuu uudelle koulutuksen järjestäjälle. Ohjaus- ja valvontavastuussa olevalla koulutuksen järjestäjällä on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tehtäviensä toteuttamiseksi välttämättömät tiedot sekä oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 12 §, 23 §) edelliseltä koulutuksen järjestäjältä.

Jyväskylässä otetaan käyttöön sähköinen tiedonsiirtolomake, kun oppivelvollinen siirtyy perusopetuksesta Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian järjestämään koulutukseen (ammattillinen koulutus, lukiokoulutus, TUVA). Lomakkeen tulostettavaa versiota on mahdollista käyttää tiedonsiirrossa, kun oppivelvollinen siirtyy muiden koulutuksen järjestäjien koulutukseen.

Tiedonsiirtolomakkeen tietojen täyttämistä vastaa erityisopettaja/erityisluokanopettaja yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaajan tehtävänä on varmistaa tiedonsiirto vastaanottavaan oppilaitokseen. Tarvittaessa opinto-ohjaaja ja erityisopettaja täydentävät oppilaskohtaista tiedonsiirtoa olemalla yhteydessä vastaanottavan oppilaitoksen opinto-ohjaajaan tai erityisopettajaan opintojen alkuvaiheessa (ns. tiedonsiirtopalaverit).

3.5 Ohjauksen vuosikello: ohjaus eri jaksoissa

3.6 Ohjauksen monialaiset verkostot

Ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen kestävä jatkumon, jonka toteutuminen taataan siten, että kaikki ohjausverkoston jäsenet toimivat suunnitelmallisesti yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja erityisesti opiskelun nivelvaiheissa.

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta eri oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimiaan oppimisen taitoja ja oppimisen valmiuksia sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Oppilasta aiemmin opettanut opettaja huolehtii koulunkäynnin järjestämisen kannalta oleellisesta tiedonsiirrosta seuraavalle opettajalle ja seuraavaan opiskelupaikkaan.

Opettajien lisäksi ohjaustyöhön osallistuvat tarvittaessa myös koulupsykologi, koulukuraattori ja kouluterveydenhoitaja ym. koulun oppilashuollon henkilöstöä omien toimenkuviansa mukaisesti. Kouluilla työskentelee myös mm. koulunkäynninohjaajia, kasvatusohjaajia, koulunuorisohjaajia ja harrastusohjaajia yhteistyössä opetus- ja oppilashuollon henkilöstön kanssa. He tukevat lasten ja nuorten oppimista, kasvua ja hyvinvointia sekä lisäävät koulun yhteisöllisyyttä. Lisäksi ohjauksessa tehdään yhteistyötä sidosryhmien sekä koulun ulkopuolisen asiantuntijaverkoston kanssa tarpeen mukaan.

3.7 Kodin ja koulun välinen ohjausyhteistyö

Kodin ja koulun välinen yhteistyö on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Perusopetuksen alusta asti pyritään ohjauksessa tukemaan oppilaita ja huoltajia tekemään opiskeluun ja koulutukseen liittyviä valintoja. Alaluokilla luokanopettajat vastaavat yhteistyöstä huoltajien kanssa tukien oppilaan opiskelutaitoja, ohjauksen painopisteitä sekä valinnaisainevalintoja. Yläluokilla luokanohjaaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja vastaavat kukin omalta osaamisalueeltaan kodin ja koulun ohjausyhteistyöstä. Aineenopettajat seuraavat oppilaidensa opintomenestystä opettamansa aineen osalta ja informoivat tarvittaessa huoltajia.

Ohjausyhteistyötä hoidetaan Wilman kautta, puhelimitse, oppilaspalaverissa, ohjauskeskusteluissa sekä vanhempainilloissa.

Huoltajia tiedotetaan ohjaukseen liittyvistä ajankohtaisista asioista Wilman kautta, koulun kotisivuilla sekä vanhempainilloissa. Näitä asioita ovat erityisesti valinnaisainevalintoihin liittyvät asiat (viidennellä ja kahdeksannella luokilla alkavat valinnat), TET-jaksot, tutustumiskäynnit työpaikoille ja oppilaitoksiin sekä yhteishaakuun liittyvät asiat. Opinto-ohjaaja tiedottaa huoltajille oppilaiden valinnoista yhteishaussa. Huoltajilla on mahdollisuus halutessaan keskustella yhdessä oppilaan ja opinto-ohjaajan kanssa oppilaan jatko-opinnoista.

3.8 Ohjausyhteistyö työelämän kanssa

Ohjausyhteistyö työelämän kanssa aloitetaan jo alaluokkien aikana tutustumalla oppilaan lähipiiriin ja koulun sisäisiin ammatteihin. Koulukohtaisesti järjestetään koulun sisäisiä TET-tuokioita jo alaluokilta alkaen. Näin tutustutetaan oppilaat koulussa toimiviin ammattilaisiin ja arvostamaan heidän työtään.

Keskeisin osa koulun ohjausyhteistyöstä työelämän kanssa tapahtuu TET-jaksoilla. Luokanopettaja, aineenopettaja tai opinto-ohjaaja järjestää oppilaille tutustumisretkiä paikallisiin työpaikkoihin. Tämän lisäksi koululle kutsutaan eri ammattialojen edustajia kertomaan omasta työstään.

Yläluokilla järjestetään seitsemäsluokkalaisille koulu-TET sekä 3-päiväinen koulun ulkopuolelle suuntautuva työelämään tutustumisjakso (TET). Painotus on oman lähipiiriin töihin tutustumisessa. Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaiset voivat valita työviikon pituisen (5 päivää) työelämäjaksonsa omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Oppilaita rohkaistaan hakemaan itse TET-paikkansa, jotta he saavat harjoitusta myös työnhakuun. Opinto-ohjaajat, luokanohjaajat ja aineenopettajat käyvät mahdollisuuksien mukaan TET-paikoilla tapaamassa oppilaita ja työelämäohjaajia.

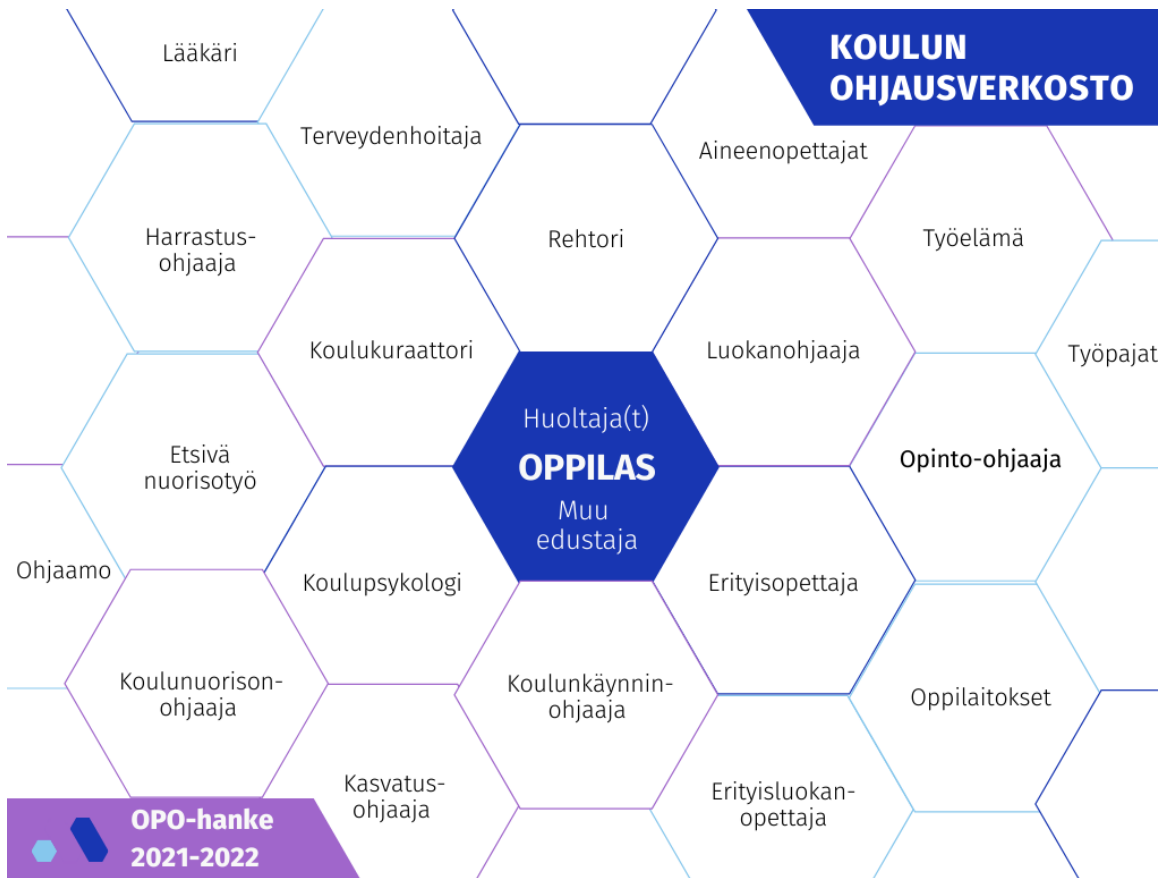
4 Ohjauksen työn- ja vastuunjako

Ohjaus on perusopetuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Ohjausta annetaan eri oppiaineiden opetuksen, oppilaanohjauksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Koulun eri toimijoiden työn- ja vastuunjako huomioi vuosittain käytettävissä olevat resurssit, henkilöstön rakenteen, koulun toimintakulttuurin sekä vakiintuneet hyvät käytänteet.

Ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen kestävä jatkumon, jonka toteutuminen taataan siten, että kaikki ohjaustyöhön osallistuvat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja erityisesti opiskelun nivelvaiheissa. Perusopetus huolehtii oppilaan koulunkäynnin järjestämisen kannalta oleellisesta tiedonsiirrosta toisen asteen opiskelupaikkaan.

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta eri oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimiaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä.

Opettajien lisäksi ohjaustyöhön osallistuvat tarvittaessa myös koulupsykologi, koulukuraattori ja kouluterveydenhoitaja ym. koulun henkilöstö omien toimenkuviansa mukaisesti. Lisäksi ohjauksessa tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisen asiantuntijaverkoston kanssa tarpeen mukaan.

4.1 Rehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja –edellytykset
- järjestää ohjaukseen riittävät voimavarat ja varmistaa, että oppilaiden oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen on taattu (sis. oppilaanohjaajan vuosittaisen työajan suunnittelu)
- tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken, työvälineenä koulun ohjaussuunnitelma
- vastaa koulun oppilashuoltotyöstä ja sen kehittämisestä
- osallistuu ohjaushenkilöstön ja huoltajien kanssa niiden oppilaiden ohjaukseen, joilla on erityisiä vaikeuksia oppimisessa ja vaikeuksia suorittaa perusopetus
- vastaa koulun työrauhasta, turvallisuudesta ja kouluyhteisön hyvinvoinnista
- vastaa ohjauksen laadun arvioinnista
- tekee opiskeluun ja koulunkäyntiin liittyvät hallinnolliset tehtävät

4.2 Luokanopettaja

- perehdyttää oppilaan alakoulun toimintatapoihin
- toteuttaa ohjausta eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteydessä
- ohjaa oppilaita tunnistamaan omia kykyjään ja kehittämään omia oppimaan oppimisen valmiuksiaan
- tekee yhteistyötä huoltajien, muiden opettajien ja oppilashuollon eri toimijoiden kanssa
- pyrkii vahvistamaan oppilaiden ryhmäytymistä, yhteistyökykyä ja yhteishenkeä
- ohjaa oppilaita onnistumisen elämyksiä tuottavaan koulutyöhön ja hyviin käytöstapoihin
- ohjaa oppilaita valinnaisaineiden valinnassa
- tapaa oppilaan sekä oppilaan huoltajan/huoltajat osaamiskeskusteluissa
- osallistuu luokkansa tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oppimissuunnitelmien ja HOJKSien laatimiseen sekä osallistuu tukea tarvitsevien oppilaiden palaveriin

4.3 Luokanohjaaja

- toimii luokkansa lähiohjaajana ja yhteyshenkilönä yläkoulun ja kodin välillä
- luo luokkaansa myönteistä yhteishenkeä ja tekee koulun ja sen toiminnan tutuksi oppilailleen
- seuraa oppilaidensa koulunkäynnin säännöllisyyttä, opintojen edistymistä ja käyttäytymistä
- seuraa ja selvittää oppilaiden poissaoloja
- tapaa kunkin oppilaan huoltajan/-t 7. ja 8. luokan aikana järjestettävissä arviointikeskusteluissa
- huolehtii koulun asioiden tiedottamisesta oppilaille ja huoltajille
- huolehtii, että oppilaiden rangaistukset tulee suoritettua
- tekee luokkansa oppilaiden osalta yhteistyötä erityisopettajan, opinto-ohjaajan, rehtorin ja muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa
- osallistuu luokkansa oppilaiden oppilashuoltotyöskentelyyn ja siihen liittyviin koti-koulu-palaveriin

4.4 Opinto-ohjaaja

- koordinoi yläkoulun ohjaustoimintaa
- pitää oppilaanohjauksen oppitunnit voimassa olevan opetussuunnitelman mukaan

- antaa yksilö- ja ryhmäohjausta
- toimii yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä
- osallistuu tarvittaessa oppilaiden verkostopalaveriin
- arvioi tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen oppilaskohtaisesti vuosiluokkien 8. ja 9. oppilailla
- tekee yhteistyötä perusopetuksen jälkeistä koulutusta järjestävien oppilaitosten ja työelämän toimijoiden kanssa
- ohjaa ja tukee oppilaita koulutuksen nivelvaiheissa
- suunnittelee ja järjestää TET-jaksot
- ohjaa oppilaita tarkoituksenmukaiseen jatko-opiskelu- ja uravalintaan
- tiedottaa oppilaille ja huoltajille yhteishausta ja jatko-opintoihin hakeutumisesta
- antaa oppilaille ja huoltajille riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista
- seuraa oppilaiden sijoittumista jatko-opintoihin ja välittää ohjaus- ja valvontavastuunsa päättyessä niiden oppilaiden yhteystiedot Ohjaamoon asuinkunnan vastaavalle, jotka eivät ole saaneet opiskelupaikkaa tai aloittaneet koulutuksessa
- huolehtii tuen tarpeesta tai haastavassa elämäntilanteessa olevan oppilaan nivelvaiheen tietojen siirtämisestä toiselle asteelle tai muuhun oppivelvollisuuden suorittamiseen soveltuvaan koulutukseen yhteistyössä erityisopettajan kanssa
- on vastuussa yläkoulun valinnaisainevalinnoista yhdessä rehtorin kanssa
- seuraa, ohjaa ja tukee oppilaiden opintoja yhteistyössä opettajien, oppilashuoltohenkilöstön ja huoltajien kanssa
- vastaa oppilaan tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta yhdessä moniammatillisen verkoston kanssa
- laatii tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavalle oppilaalle Wilmaan henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman yhteistyössä huoltajien sekä moniammatillisen verkoston kanssa

4.5 Aineenopettaja

- huolehtii oman oppiaineensa opiskelutekniikan ohjaamisesta ja monipuolisesta opetuksesta
- selvittää oppilailleen oppiaineensa tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit

- sisällyttää opetukseensa aineista, joka liittyy opiskeltavan asian työelämän mahdollisuuksiin ja vaatimuksiin
- tiedottaa oppiaineeseensa liittyvistä valinnaisaineista
- seuraa oppilaidensa opintomenestystä opettamansa aineen osalta ja informoi luokanvalvojaa, opinto-ohjaajaa ja erityisopettajaa oppilaan opintomenestyksen ja käyttäytymisen muutoksista ja on myös yhteydessä huoltajiin tarpeen mukaan
- tarjoaa tarvittaessa tukiopetusta ja ilmoittaa tukiopetuksesta huoltajalle
- tekee yhteistyötä erityisopettajan ja luokanvalvojan kanssa opetusryhmäänsä integroitujen yleistä, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oppimissuunnitelmien ja HOJKSien laatimisessa oman oppiaineensa osalta
- huolehtii, että nelosvaroitusta annetaan ajallaan ja toimittaa kopion varoituksesta opinto-ohjaajalle ennen kotiin lähettämistä

4.6 Erityisopettaja

- osallistuu oppilashuoltotyöhön ja sen toiminnan kehittämiseen
- kartoittaa ja arvioi oppilaiden valmiuksia ja tuen tarpeita laaja-alaisesti
- organisoii tai tekee tarvittavat matematiikka- ja lukiseulonnat oppilaille
- arvioi tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarvetta yhteistyössä opinto-ohjaajan, huoltajien ja tarvittaessa oppilashuoltoryhmän kanssa
- ohjaa tukea tarvitsevien oppilaiden opiskelun järjestämistä sekä laatii oppimissuunnitelmat ja HOJKSit yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja opettajien kanssa
- antaa laaja-alaista erityisopetusta oppilaalle, jolla on lieviä oppimis-, keskittymis-, ja/tai sopeutumisvaikeuksia tai joka tarvitsee tukea koulunkäyntiin
- järjestää oppimääristä vapautetun oppilaan työskentelyn vapautetun oppiaineen tunneilla
- osallistuu tukea tarvitsevien oppilaiden verkostopalaveriin
- osallistuu tukea tarvitsevien oppilaiden sekä tehostettua henkilökohtaista ohjausta saavien oppilaiden jatko-opintojen suunnitteluun
- vastaa oppilaan opiskelun ja tuen järjestämiseksi välttämättömän tiedon siirtämisestä nivelvaiheissa yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa (esikoulu, alakoulu, yläkoulu, perusopetuksen jälkeiset koulutukset)

4.7 Koulunkäynninohjaaja

- havainnoi, tukee ja ohjaa oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä opettajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa
- ohjaa tukea tarvitsevaa oppilasta oppimisessa
- osallistuu tarvittaessa oppilaan opetusta, ohjausta, kuntoutusta ja koulutyötä koskevaan suunnitteluun

4.8 Kasvatusohjaaja

- tukee koulun kasvatustyötä ohjaten lasta/nuorta yhdessä monialaisen verkoston kanssa
- vahvistaa koulun yhteisöllisyyttä ja oppilaiden hyvinvointia
- tukee ja ohjaa oppilasta saavuttamaan perusopetuksen oppimäärän
- tukee oppilaan koulumotivaatiota
- ehkäisee koulupudokkuutta, syrjäytymistä ja kiusaamista
- toimii opetus- sekä kasvatushenkilöstön tukena oppilaan vaikeuksissa
- toimii linkkinä kodin ja koulun välillä tukien vanhemmuutta
- kehittää luontevia yhteistyötapoja eri tahojen kanssa

4.9 Koulunuorisonohjaaja

- kohtaa nuoria koulun arjessa sekä nuorisotiloilla, lähiympäristön toimijoiden kanssa, kaupungin muissa toimipaikoissa sekä erilaisissa verkostoissa
- ohjaa luokkaryhmiä ja muita ryhmiä
- edistää monialaisesti yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia, järjestää esim. ryhmäytyksiä, tapahtumia ja välituntitoimintaa yhdessä oppilaiden kanssa
- edistää ryhmässä toimimisen valmiuksia ja ehkäisee kiusaamista
- edistää oppilaiden osallisuutta koulussa ja auttaa nuorten äänen ja mielipiteiden esilletuloa
- osallistuu lisäksi esimerkiksi kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön, oppilaskunta- ja tukioppilastoimintaan, ja vertaissovitteluun

4.10 Koulukuraattori

- tukee oppilasta silloin, kun kaveri- tai perhesuhteissa on huolia, oppilas kokee yksinäisyyttä, koulunkäynti ei suju, poissaoloja kertyy paljon tai elämässä tapahtuu muutoksia, jotka vaikuttavat oppilaan hyvinvointiin
- auttaa ja tukee oppilaita ja heidän perheitään erilaisissa koulunkäyntiin, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa yhteistyössä opettajien kanssa
- ehkäisee ongelmien syntymistä ja vaikeutumista varhaisella auttamisella
- tekee yhteistyötä myös muiden lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään auttavien ja hoitavien tahojen kanssa.
- osallistuu oppilashuoltotyöhön ja sen toiminnan kehittämiseen

4.11 Koulupsykologi

- osallistuu opiskelun tuen suunnitteluun ja oppimisvaikeuksien selvittämiseen
- tekee tukea tarvitsevien oppilaiden koulunkäyntiin ja hyvinvointiin liittyvät psykologiset tutkimukset ja arviot
- konsultoi tarvittaessa opettajia ja muuta oppilashuoltohenkilöstöä oppilaan oppimis- ja hyvinvointiongelmissa
- osallistuu oppilashuoltotyöhön ja sen toiminnan kehittämiseen
- ohjaa tarvittaessa oppilaan jatkotutkimuksiin ja -hoitoon

4.12 Kouluterveydenhoitaja

- ohjaa oppilaiden terveystyöskäytymistä
- osallistuu oppilashuoltotyöhön ja sen toiminnan kehittämiseen

4.13 Koululääkäri

- arvioi oppilaan terveydentilaa 8. luokalla ammatinvalinnan näkökulmasta

4.14 Koulusihteeri

- vastaa opintorekisterin ylläpidosta ja tiedonsiirrosta yhteishakurekisteriin

4.15 Muu henkilökunta

Koulun muu ohjaushenkilöstö

- tukee ja toteuttaa koulun kasvatustavoitteita
- osallistuu koulun sisäiseen yhteistyöhön, esim. 7. luokkien työelämään tutustumiseen
- tiedottaa työympäristöön ja oppilaiden käyttäytymiseen liittyvistä epäkohdista niistä vastaaville henkilöille
- vastaa toimenkuvansa mukaan koulutyön sujumisesta

5 Ohjauksen toimivuuden arviointi ja kehittäminen

5.1 Arviointimenetelmät ja indikaattorit

Ohjauksen tavoitteiden toteutumista arvioidaan vuosittain sekä koulukohtaisesti että kaupungin tasolla. Arvioinnin apuna käytetään seuraavia mittareita:

5.1.1 Oppilasarviointi

- Koulukohtaiset oppilaskyselyt ohjaamisesta opintojen aikana ja yhdeksännen luokan lopussa (ohjaus, opiskelutaidot, ryhmäytyminen, ilmapiiri)

5.1.2 Organisaatiotason arviointi

- Ohjauksen vastuuhenkilöiden arviointi- ja suunnittelutyö
- Muun opetushenkilökunnan ohjauksen arviointi- ja suunnittelutyö
- Muun henkilökunnan ohjauksen arviointi ja suunnittelutyö

5.1.3 Sidosryhmien arviointi

- Palautekysely kodin ja koulun välisestä ohjausyhteistyöstä (osana yhteistyökyselyä)
- Työnantajien palaute TET-jaksojen toteuttamisesta (mahdollisesti kaupungin tasolla)
- Nivelvaiheen kehittämissyhteistyö toisen asteen oppilaitosten kanssa

5.1.4 Määrälliset mittarit

- Kaupungin yhteinen kysely yhdeksäsluokkalaisten ohjauksesta
- Tieto peruskoulun päättäneistä ja heidän sijoittumisestaan toiselle asteelle tai nivelvaiheen koulutukseen.

Näiden mittareiden avulla koulu arvioi ohjauksen tavoitteiden toteutumista vuosittain lukuvuoden arvioinnin yhteydessä ja kehittää ohjaustoimintaansa jatkuvasti.